

ARCKÉPESZEMOK 14/

28/2019. (VII. 19) STÉH

SÜMEG TELEPÜLÉSI ÉRTÉKTÁR

Tót Endre Kossuth-díjas neoavantgárd művész életútja

Összeállította:

Oszkai Réka

2019

Javaslat a Sümegi Helyi Értéktárba történő felvételhez

I.) A javaslattevő adatai:

1. A javaslatot benyújtó (személy/ intézmény/ szervezet/ vállalkozás) neve:

Oszkai Réka elnök

2. A javaslatot benyújtó személy vagy kapcsolattartó adatai:

Név: Oszkai Réka

Cím: 8330 Sümeg, Lukonich Gábor u. 30.

Tel.: 70/4537904

E-mail: oszkair@gmail.com

II.) A települési érték adatai:

3. A települési érték megnevezése:

Tót Endre Kossuth-díjas neoavantgárd művész életútja

4. A települési érték kategóriák szerinti besorolása:

Kulturális örökség

X

5. A települési érték fellelhetőségének helye:

Címe: 8330 Sümeg, Kisfaludy tér 2.

6. A települési érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása (a sorok bővíthetők)

Tót Endre (Sümeg, 1937. november 5. –) Kossuth-díjas neoavantgárd képzőművész. 1978 óta Németországban, 1980 óta Kölnben él és dolgozik.

A sümegi születésű képzőművész pályafutása a 60-as években indult, amikor az informel festészettel kezdett el foglalkozni. Rendkívüli tehetségének köszönhetően ez irányú festészeti kísérletei révén az addig Magyarországon újdonságnak számító irányzat egyik úttörőjévé vált.

Művészetében az absztrakt-expresszionista szemlélettől a poparton keresztül eljutott egy olyan sajátos kifejezésformáig, melyben a legkülönbözőbb anyagokat és technikákat alkalmazza a xeroxtól, írógéptől kezdve a plakáton, filmen, képeslapokon át a gumibélyegzőig.

A 60-as évek végén már kiállított az Iparterv-csoport neoavantgárd művészeivel.

Korai munkáinak kiállításai képet adtak gyorsan változó stíluskorszakairól, melyek számos darabja a jelentősebb magyar múzeumok tulajdonába került.

Az 1970-es években már kimagasló tehetségnek számított művésztársai között. Ekkor születtek meg alapideái - az eső, a semmi-zero és az öröm - melyek a további évtizedek munkásságát határozták meg számára.

Konceptuális művészeti iránya hamar meghozta számára a sikert, a szakma kritikusai elismeréssel szóltak róla, az első kelet-európai koncept műnek tartják az 1972-ben publikált műveit. Innentől kezdve a nemzetközi kiállítások rendszeres résztvevője.

Ekkor került kapcsolatba a nemzetközi avantgárd művészeivel. Festői korszakának lezárását követően postaművészeti, úgynevezett mail-art tevékenységével, Párizsban kiállított munkáival azonnal beírta magát a mail art történetébe.

Művészkönyveivel az elsők között volt jelen Európában, melyek azóta is több kiállításon szerepeltek.

A 90-es évek elején a közel ezer munkája már Európa szerte és az USA-ban is a múzeumok falaira kerültek. Konceptuális munkái 1975. és 2010. között a világ jelentős múzeumainak a

gyűjteményét gazdagította. Műtermi munkái mellett utcai akciói tették nemzetközileg ismertté, melyek a műfaj klasszikusaivá váltak. Több galéria is felkérte utcai demojának rekonstruálására.

Perneczky Géza művészettörténész mondta róla:

Előfordult már, hogy Tótnak egy múzeumi kiállítása kapcsán arra is lehetősége nyílt, hogy egy eredeti (!) Van Gogh mellé akaszthatta oda a maga ugyanolyan méretű és című parafrázisát ... Ám az történt, hogy látogatók inkább ezt nézték, és nem a Van Gogh kezétől származó eredetit.

A tehetségével kortársai közül már korán kitűnő sümegi fiatalember története, évtizedes művészeti életútja példaértékű.

Alkotói tevékenysége számos nemzetközi elismerésben részesült, majd a magyar művészet megújításában vállalt szerepéért, egyetemes jelentőségű életművéért 2006-ban Munkácsy díjjal, 2009-ben pedig Kossuth díjjal tüntették ki. Városunk Díszpolgára.

Bár 1980 óta Kölnben él, mégis sokszor hazahúzza a szíve. Örömdemonstrációkat, művészeti akciókat, utcatábla avatókat szervez. 80 éves korában kezdett el egy új irányzattal foglalkozni, képverseket ír, melyeket képzőművészeti-irodalmi újságokban közöl.

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett (a sorok bővíthetők)

Tót Endre világhírű művész életművét, munkásságát ezúton ajánlom a Sümegi Helyi Értéktárba és a Megyei Értéktárba való felvételre is.

A képzőművészeti munkásságával beírta nevét a kortárs művészettörténetbe, Sümegről indulva, világhírűvé vált, tevékenységével városunk hírnevét is öregbíti.

Büszkék lehetünk arra, hogy városunkban született egy olyan művész, akinek alkotásai megtalálhatóak hazánkban Budapesten a Szépművészeti, és a Ludwig múzeumban, a Magyar Nemzeti Galériában, Debrecenben a MODEM Modern és Kortárs Művészeti Központban. A világ jelentős múzeumainak gyűjteményeiben és nemzetközi hírű magángyűjteményekben is vannak szép számmal munkái, Kölnben, Varsóban, Berlinben, Londonban, New Yorkban, San Franciscóban.

Városunk kulturális életében 2016-óta aktívan közreműködik. A 2016-ban szervezett Kossuth-díjasok éjszakáján korai munkáiból szerveztünk kiállítást, novemberben pedig utcatáblát avattunk. 2018-ban a Közke projekt keretében két db utcatábla került kihelyezésre.

A bronzba öntött örömtábláknak, melyek a művész életpályájának fontos állomásait hirdetik-előzménye, sőt nemzetközi története van. Az első darab Budapesten készült el 1998-ban, és az Operaház közelében, a Paulay Ede utcában, az Artpool Galéria előtt lett elhelyezve. A második tábla, német szöveggel, 2004-ben került a világhírű- kölni Museum Ludwig tetőteraszára, ahonnan csodálatos kilátás nyílik a dóm monumentális épületére. Az utolsó táblát 2012-ben, a MODEM Kortárs Művészetek Múzeumában rendezett retrospektív kiállítás alkalmából avatták fel Debrecenben.

Díjai:

- Drawing Triennale, Wroclaw, 1974, 1977, 1992
- Lisbon International Show, Lisszabon, 1979
- DAAD-ösztöndíj, Berlin, 1978/79
- Múterem-ösztöndíj, Stedelijk Museum, Amszterdam, 1980
- Arbeitsstipendium, Kunstfonds e. v. , Bonn, 1990
- Honorar Artist Membership, Whit Chapel Art Gallery, London, 2005
- Munkácsy Mihály-díj (2006)
- Special Award, 48th Autumn Salon, Belgrád, 2006
- Honorar Artist Membership, Museum of Modern Art, New York, 2008
- Kossuth-díj (2009. március 15.)

Könyvek:

- 1971 My Unpainted Canvases, Samizdat-Edition, Budapest.
- 1974 Night Visit to the National Gallery, Beau Geste Press, Cullompton/Devon.
- 1974 Correspondance avec John Armleder, Ecart Publications, Genf.
- 1975 Rainproof Ideas (1971–74), The Israel Museum, Jeruzsálem.
- 1976 Zer0-Post, Ecart Publications, Genf / Howeg – Verlag, Hinwil.
- 1979 TÓTaIJOYs, Rainer Verlag, Berlin / Berliner Künstlerprogramm des DAAD, Nyugat-Berlin.
- 1979 Dirty Rains, Edition J. Sellem, Lund, Schweden.
- 1981 Very Special Drawings, Rainer Verlag, Berlin.
- 1981 Book of an Extremely Glad Artist, Rainer Verlag, Berlin.
- 1999 Who's Afraid of Nothing, Museum Ludwig, Köln.
- 2006 Nichts ist nicht Nichts, Museum Fridericianum, Kassel.
- Kortárs magyar művészeti lexikon. 3. köt. Szerk. Fitz Péter. Budapest: Enciklopédia Kiadó, 2001. (Tót Endre szócikkét lásd 709-712. p.) ISBN 963 847746 6

Online:

- [Tót Endre élete, munkássága, artportal.hu](#)
- [Artpool oldalak](#)
- [Beszélgetés Tót Endrével](#)
- [Tót Endre festészeti korszakainak szintéziséről](#)
- [Örülök, ha egyik mondatot a másik után írhatom – kritika Tót memoárjellegű írásáról](#)
- [Zero Demonstration London, 1980](#)

III.) Mellékletek:

1. A települési érték fényképe vagy audiovizuális dokumentációja (film, videó)

Kisfilm:

<https://www.youtube.com/watch?v=Ke-ZDS3WYMM&t=9s>

<https://www.youtube.com/watch?v=lgrHsUWHT5c&t=3s>

<https://www.youtube.com/watch?v=0R3Wx4bKDPk>

Fénykép dokumentáció

